

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 1 Jongeren een stem in de democratie?

1 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg dat Caselli's voorbeeld van stemrecht voor jongeren aansluit bij Mills argument dat de kwaliteit van beslissingen groter is wanneer daar meer burgers bij betrokken zijn, omdat er meer informatie beschikbaar is 1
- een uitleg dat Caselli's voorbeeld van zich kritisch uitspreken over ongelijkheid aansluit bij Mills argument dat de rationaliteit van beslissingen toeneemt door vrijheid van meningsuiting, omdat visies beter onderbouwd worden door tegenstand 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Hoe meer mensen betrokken worden in een staatsvorm, hoe meer informatie en dus hoe hoger de kwaliteit van de beslissingen zal zijn, volgens Mill. Caselli's voorbeeld van stemrecht voor jongeren betekent dat in een democratie beslissingen met meer mensen en dus meer informatie worden genomen, waardoor de kwaliteit en rationaliteit ervan toeneemt 1
- Volgens Mill neemt de rationaliteit van beslissingen bovendien toe door vrijheid van meningsuiting. Visies worden aangescherpt door de opvattingen van tegenstanders en na een rijper beraad zullen slecht onderbouwde opvattingen worden bijgedraaid en beslissingen rationeler worden. Hier sluit Caselli's voorbeeld bij aan dat jongeren zich kritisch uitspreken over ongelijkheid in de maatschappij. Dergelijke tegenstand zal in een democratie uiteindelijk tot rationelere keuzes leiden volgens Mill 1

2 maximumscore 3

Een goed antwoord bevat een argumentatie ten aanzien van Mills opvatting over volledige vrijheid van meningsuiting met:

- twee van de volgende redenen van Mill voor volledige vrijheid van meningsuiting (per juiste reden 1 scorepunt): de feilbaarheid van de mens / mogelijke elementen van waarheid / het gevaar van dogmatisme / de waarde van discussie 2
- tekst 1 1

Vraag	Antwoord	Scores
	<p>voorbeeld van een goed antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ik ben het met Mill eens dat volledige vrijheid van meningsuiting in het algemeen belang is voor een democratie. Elke immorele of niet-populaire mening kan een kern van waarheid hebben en als die niet geuit mag worden kunnen we mogelijk relevante informatie missen. Dus ook al zegt iemand iets doms, onwaars of aanstootgevends, het is toch belangrijk dat die mening kan worden geuit 	1
	<ul style="list-style-type: none"> Vrijheid van meningsuiting zorgt er volgens mij dus voor dat meningen niet als een dood dogma worden vastgehouden zoals Mill zegt. Door volledige vrijheid van meningsuiting worden opvattingen levend gehouden omdat ze bekritiseerd en verdedigd worden. Dat levert verdieping en inzicht op en dat kan veel minder makkelijk gebeuren als er geen vrijheid van meningsuiting zou zijn 	1
	<ul style="list-style-type: none"> De dochter in tekst 1 voert geen al te verheven argumenten aan, ze zegt maar wat en heeft een behoorlijk ongefundeerde mening. Door die ongefundeerde mening toch te uiten in een gesprek met haar moeder kan onderzocht worden of er in haar opvattingen een kern van waarheid zit die wel degelijk van belang is. Zo zijn misschien niet alle politieagenten slecht, maar kan het wel zo zijn dat er 'slechte' politieagenten bestaan. Wat bedoelt de dochter precies met een 'slechte' politieagent? Door volledige vrijheid van meningsuiting kan een mening zoals van de dochter bekritiseerd, onderzocht en uitgediept worden, wat bijdraagt aan een goede democratie 	1
	<p>of</p> <ul style="list-style-type: none"> Ik ben het niet eens met Mill dat volledige vrijheid van meningsuiting in het algemeen belang is van de democratie. Volgens Mill suggereert het verbieden van meningen of opvattingen dat de mens onfeilbaar is, terwijl de mens juist feilbaar is. Op zich klopt het volgens mij dat de mens feilbaar is, maar je kunt ook om andere redenen besluiten om bepaalde opvattingen in een samenleving te verbieden, bijvoorbeeld omdat sommige opvattingen het samenleven niet bevorderen, zoals racistische opvattingen 	1
	<ul style="list-style-type: none"> Ik denk bovendien, in tegenstelling tot Mill, dat ware, niet-bediscussieerde stellingen wel degelijk een positief effect kunnen hebben op het gedrag van mensen in een democratie. De mens heeft ook zekerheden nodig die je niet de hele tijd moet gaan bediscussiëren, want dan valt alle houvast weg 	1
	<ul style="list-style-type: none"> De dochter in tekst 1 maakt een opmerking zonder daar een goed argument voor te geven. Hoewel zij die uitspraken van mij best in een gesprek met haar moeder of met wie dan ook mag uiten, denk ik niet dat zulke opmerkingen per se bijdragen aan het algemeen belang van de democratie. Het heeft meer zin om die dochter te leren waar je betrouwbare informatie kan vinden en hoe je een goede argumentatie opbouwt. Niet alle uitingen dragen noodzakelijk bij aan een goede democratie zoals Mill zegt 	1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

3 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg met het begrip 'legitimiteit' dat het idee van jongeren-ambassadeurs past in het deliberatieve model van democratie: legitimiteit vereist de instemming van iedereen die door de beslissing geraakt wordt 1
- een uitleg met het gegeven dat jongeren een minderheid zijn dat het idee van jongerenambassadeurs past in het deliberatieve model van democratie: een debat waarin wordt gezocht naar overeenstemming drukt respect uit voor het standpunt van een minderheid 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Volgens voorstanders van het deliberatieve model vereist legitimiteit de instemming van iedereen die door die beslissing geraakt wordt. Beslissingen die ook jongeren aangaan, zouden dus de instemming vereisen van die jongeren, bijvoorbeeld in de vorm van jongerenambassadeurs in de gemeentepolitiek. Deze instemming kan volgens voorstanders van het deliberatieve model het best bereikt worden via het gesprek. Op die manier kan worden gezocht naar overeenstemming op het gebied van zaken die jongeren aangaan en is de kans op instemming en dus de legitimiteit van beslissingen groter 1
- Binnen het deliberatieve model is er respect voor de standpunten van de minderheid, omdat er wordt gezocht naar overeenstemming tussen standpunten. Door jongeren als ambassadeurs in overleg te laten gaan met gemeenteambtenaren en wethouders worden het belang en de stem van de minderheid 'jongeren' gehoord en meegewogen 1

4 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg dat het gelijkheidsideaal volgens Tocqueville kan leiden tot despotisme: het idee van gelijkheid leidt tot individualisme en het verlies van burgerzin, waardoor de staat meer macht krijgt en kan vervallen tot despotisme 1
- een uitleg dat volgens Tocqueville het ontwikkelen van de vaardigheid tot zelfbestuur, zoals jongerenambassadeurs doen, het gevaar van despotisme kan verminderen omdat daardoor burgers verantwoordelijkheid leren nemen 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

voorbeeld van een goed antwoord:

- Volgens Tocqueville maakt het gelijkheidsideaal iedereen tot een onafhankelijk individu. Wat verdwijnt is het belang van de publieke zaak / het idee dat je als mens van elkaar afhankelijk bent / het idee dat je als mens verantwoordelijkheid voor elkaar neemt. Daardoor hebben burgers steeds minder behoefte om zich te organiseren. Het gevolg is dat de burgerzin verdwijnt en iedereen verwacht dat de staat wel overal voor zal zorgen. Daardoor krijgt de staat veel macht, die absolute vormen aan kan nemen en waaruit (zachtmoedig) despotisme kan ontstaan 1
- Vaardigheden om zichzelf te besturen geven burgers volgens Tocqueville het besef terug dat zij van elkaar afhankelijk zijn. De jongerenambassadeurs ontwikkelen deze vaardigheden en leren verantwoordelijkheid te nemen door hun adviserende rol aan de gemeente. Hun burgerzin en betrokkenheid keren terug, waardoor ze minder naar de staat wijzen als absolute probleemoplosser. Zo kunnen zij het gevaar van despotisme verminderen 1

5 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg met een voorbeeld dat een instrumentele waarde een middel is om een andere waarde te bereiken, terwijl een intrinsieke waarde wordt nagestreefd omwille van de waarde zelf 1
- een argument met tekst 2 dat onderwijs een instrumentele waarde heeft: onderwijs vergroot onze weerbaarheid als soort / onze kracht als samenleving 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Een waarde is instrumenteel als die waarde gebruikt wordt om een andere waarde na te streven. Je kunt bijvoorbeeld denken dat eerlijkheid nodig is om gelukkig te worden. Een intrinsieke waarde streeft je na omwille van die waarde zelf. Dan streeft je dus naar eerlijkheid, niet omdat je daar iets anders mee bereikt, maar omdat je eerlijkheid omwille van de eerlijkheid zelf belangrijk vindt 1
- In tekst 2 wil Gopnik dat onderwijs flexibele, creatieve, verschillende individuen oplevert die goed kunnen inspelen op een veranderende samenleving. Onderwijs is dan een instrument om variatie te stimuleren en zo de weerbaarheid van de mens als soort te waarborgen. Je gebruikt onderwijs dan als middel om de samenleving als geheel beter te laten functioneren 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

6 maximumscore 3

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg in welk opzicht Gopnik het eens zal zijn met Biesta's kritiekpunt dat onderwijs in burgerschap een te individualistische visie is op democratie: zowel Gopnik als Biesta pleit voor pluraliteit 1
- een uitleg dat Biesta en Gopnik het niet met elkaar eens zullen zijn voor zover Biesta vindt dat onderwijs in burgerschap een onrealistische verantwoordelijkheid op scholen afschuift, terwijl Gopnik juist denkt dat variatie in onderwijs de hele menselijke soort weerbaarder maakt / toekomstige veranderingen beter kan oplossen 1
- een uitleg dat Biesta en Gopnik het niet met elkaar eens zullen zijn voor zover Biesta vindt dat onderwijs in burgerschap een te individualistische benadering van onderwijs is, terwijl Gopnik juist pleit voor het aanleren van vaardigheden (avontuurlijkheid, onbevangenheid, creativiteit) aan het individu 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Volgens Biesta heeft democratie geen specifieke, eenduidige inhoud die kan worden 'overgedragen'. Onderwijs in burgerschap gaat volgens hem te veel uit van het aanleren van vaardigheden van het individu zonder zich af te vragen welke relaties kinderen met elkaar en met anderen hebben. Dit is een individualistische visie op democratie, terwijl democratie volgens Biesta juist altijd verbonden is met pluraliteit; democratisch burgerschap kan volgens hem altijd meerdere invullingen hebben. Dit sluit aan bij Gopniks opvatting over onderwijs in tekst 2. Zij pleit tegen een uniform schoolsysteem om te voorkomen dat er een monocultuur aan jongeren wordt afgeleverd. Zij is ook voorstander van pluraliteit omdat zij pleit voor het bieden van ruimte aan een grote variatie in doen, denken en manieren van oplossen 1
- Het is volgens Biesta een onrealistische verantwoordelijkheid voor scholen om maatschappelijke problemen op te lossen. In dit opzicht zullen Gopnik en Biesta het niet met elkaar eens zijn, want Gopnik beweert juist dat goed onderwijs de weerbaarheid van de menselijke soort kan vergroten en dat we met een beetje variatie in onderwijs alle toekomstige problemen beter kunnen aanpakken dan met de monocultuur van een uniform schoolsysteem. Zij ziet het dus wel als realistische mogelijkheid dat maatschappelijke problemen via het onderwijs kunnen worden opgelost 1
- Biesta vindt verder dat het aanleren van democratische vaardigheden en waarden een veel te individualistische benadering van onderwijs is. Ook hierover zullen Gopnik en Biesta het niet met elkaar eens zijn. Gopnik legt juist de nadruk op het aanleren van individuele vaardigheden als creativiteit en avontuurlijkheid, maar ook aan die vaardigheden zou je volgens Biesta niks hebben zolang jongeren in de praktijk niet kunnen deelnemen aan democratische structuren 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

7 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een weergave van Friedmans paternalisme-argument voor overheidsbemoeienis met onderwijs: kinderen en jongeren kunnen nog niet in vrijheid hun keuzes maken 1
- een argumentatie met dit argument van Friedman voor of tegen meer betrokkenheid van jongeren bij politieke besluiten 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Friedmans paternalisme-argument voor overheidsbemoeienis met onderwijs is dat kinderen en jongeren nog niet volwassen zijn en dus nog niet zijn toegerust om zelfstandig eigen keuzes te maken 1
- Ik denk dat je op school eerst bepaalde, minimale democratische waarden en vaardigheden moet leren en wellicht oefenen. Pas als je volledig toegerust bent als volwassene is het zinvol om je bezig te gaan houden met politieke besluiten. Politieke besluiten gaan over alle mensen in de samenleving, daar moet je niet lichtzinnig over doen en daar moet je pas aan mee willen werken als je genoeg geleerd hebt om zelfstandig vrije keuzes te maken 1

of

- Jongeren zijn misschien nog niet volwassen volgens de wet, maar ze zijn wel in staat om een mening te vormen en als vrije mensen keuzes te maken, ook over onderwijs en over vraagstukken binnen een democratie. Ze kunnen volgens mij prima zelf bepalen wat ze willen leren en welke invulling ze willen geven aan de samenleving. Als je jongeren betreft bij politieke beslissingen over bijvoorbeeld de vorm en inhoud van burgerschapsonderwijs, dan komt dat onderwijs er misschien wel heel anders en vooral beter uit te zien 1